

Toýda / hekaýa

Category: Hekaýalar, Kitapcy

написано kitapcy | 21 январа, 2025

Toýda / hekaýa TOÝDA

Hekaýa

Men ony ilkinji gezek on baş-on alty ýaşly ýetginjek mahalym gördüm. Görşüm ýalam aşyk boldum. Tutaşdym, lowladym, ýandym, bihuş bolup söýdüm. Onuň görkli synasy, ýalkym atyan husny jemaly, ýuka gabaklary, okarasynda mähir çaykanyp ýatan gara gözleri, pökgerip duran dodaklary, ter ýañaklary, ak alkymy.. ýüregimiň bir ýerinde öň görüp-eşdilmedik bir süýjülik döretdi-de, entirekläp ýören akylsyz bendiwana döndüm.

Ol iki-üç aýlykda goňşy obalaryň birinden biziň obamyza, iki köçe gaýramyzda ýaşaýan Hekim agalara gelin bolup düşüpdi. Nesibe ony Hekim aganyň äpet ýük ulagyny sürýän ogly Tagana ömürdeş etmek üçin getiren ekeni. Ýogsa, Tagan kim, o kim?! Tagan bilen onuň bir ýassygy paýlaşyp, bir öýden örlemegini-hä däl, ikisiniň bir köçeden ýöremegini hem näler islämok welin, elimden geljek zat ýok.

Şonda-da söýdüm. Birbada ýaşyryn söýdüm. Hekim agalaryň şo çaka çenli bardygy-ýokdugy meň üçin des-deň bolan köne tamy mukaddes bir öýe öwrüldi. Ol öýi zynatlap ýören uz ýaşmakly, bars bilek gelin bolsa oylan höwesimdäki ham hyýallaryň, arzuw-islegleriň çür başyna çykdy. Şoň üçin olaryň öýleriniň töwereginde kän gaýmalap başladym. Şoň üçin ähli oý-pikirlerim bilen gapylan garaklarymy olaryň gapysynda amanat goýdum. Girse-çyksa, bäsine bakdyryp, ünsüni çekmek üçin, iň bolmanda golaýdan synlamak üçin pelesañ urdum, heläk boldum.

Bir gezek mellekleriniň aýagujundan geçýän akar ýapdan suw aljak bolup durka tasdan-da baryp: “Getir bedräňi, suw daşap bereýin” diýipdim. Başarmadym. Sussum basylyp, bognum ysmady.

Başga bir gezek gapylarynda pete-pet gabat gelende bogazymy arçap, özüme zor salyp, salam berdim. Ýaşmagynyň astyndan baş atyp, salamymy alyp-almanka:

– Hekim aga barmyka? – diýip soradym. Şonda:

– Hekim agany nädersiň? – diýip, arkamdan bir ses eşidildi. Görsem, iki ädim golaýymda egrelip, iki elini arkasyna tutup, ýaşulyň özi ýüzüme jiňkerilip dur. Amanat mülke giren gündiz ogrusy ýaly şagga der basdy. Aljyrap, salamy-beýlekinem unudyp:

– Hekim aga, Tagan ýokmudy? – diýip soradym.

Hekim aga meniň kimiň ogludygymy tanajak bolup, boýdan-başa synlansoň:

– Taganmy? – diýdi.

– Howwa.

– Tagan-a işde.

Men gus-gury bolan dodagymy ýalap, içeri ýumlugyp barýan gelniň kamatyndan gözümi aýryp bilmän:

– Haçan gelerkä? – diýip, Hekim agadan soradym.

– Gün ýerine girmän, Tagan gelmez.

– Hä, bor. Giçlik geläýerin – diýip, o ýerden tiziräk öwürmek bilen boldum.

– Tagany nädersiň, haw? Eýgilikmi özi? Bir zat sorajakmydyň? A biz bar-a, ine. Aýdyber näme habaryň bolsa. Kimiň ogly sen? – diýip, Hekim aga zyymdan gygyryp galady.

Birki günden Tagan gabat gelip:

– Meni sorap gaýdypsyň-la, how? Keýpinemi? – diýdi.

– Kim? Menmi? Men seni sorapdyrynmy? Behh. Ýok, ýok-la, how. Başga biridir. Men nämüçin soraýyn? Men-ä bilemok. Men-ä däl – diýip, haňk-huňk edip, derrew onuň gözünüň önünden üýtgedim.

Öýleriniň töwereginde Hekim aga bilen Taganyň gözüne kän ilibersem, eýgiligiň üstünden eltmejekdigini huşum göçenem bolsa, bilipjik durdum. Şonda-da maý tapdygym, toý eşiklerimi geýerdim-de, erkimiň jylawyny islegimiň boýnuna orap, şolaryň töwereginde köwejekläbererdim. Her gün bir sebäbi bahana edinip, goňşularynyňka barardym. Güýmenip, dümtünip, her edip, hesip edip, gögele aklymy aparan şo gelniň nazaryna iljek bolardym. Nazaryna ilerdimem. Ýöne onuň maňa biparhlygyna, ugrunda oda-köze düşüp ýörşümi aňmaýşyna kejişerdim. Kejikdigimsaýy utanjyň serhedini, uýadyň çäginini unudýardym.

Bir günem gyzar ikindinler olaryň mellegaralaryndaky tuduň

elýeterdäki çybyklaryny ýalaňaçlap, şapbat ýaly ýapraklaryny tänderip, tüýdüşdirip, sary-sadylla yranyp durkam ahmal galyp, Hekim aga üstümi basdyrdym.

– Sen, inim, şu töwerekde bir zadyňy ýitirdiňmi ýa meň göwnümemi? – diýip, ol meni burça gabady.

– Göwnüňedir, Hekim aga. Men-ä Ilmyrada garaşyp durdum. Olam geler ýerde gelmedi. Menem ýaman gyssanmaç. Gelip, meni sorasa, aýdaýarsyň-da garaşyp gitdi diýip. Indiden soň gelesem ýok-la – diýdim-de, öňküsinden has agralan gussamy arkamy alyp, ýegşerilip, öýmüze gaýtdym. Şondan soň gündizlerine şo töwerekde kân görünmedim.

Gijelerine welin, ot gorsaýardym. Irgözinden ýorgangala urduryp girerdim-de, uzak gijeler oglan başymy tükeniksiz hesrete goýan gelniň zaryny çekerdim. Ýaşymyň ondan ep-esli kiçidigine, onuň dokuz-on ýyl ir dünýä inendigine, ýa-da özümiň şonça ýyl giç doglanyma ahmyr edip, tä göm-gök bolup, ganjarýança aşaky dodagymy dişläp, ah urardym. Üstesine-de Taganyň şo gelniň gyzgyn gujagyna girip, ak gollaryny ýassanyp, sapasyny görýändigini ýadyma düşende tisginip, iki egnimden demimi alybererdim. Ne ölüp bilýärdim, ne-de aýňalyp. Hyýalymda Tagan bilen dikleşip, dünýäde tenha özüme mynasyp saýan bagtymy onuň elinden alardym, bagryma basardym. Tä hyýalym düşse ýazýança söýerdim, ezizlärdim. Düşleriň bolsa durmuşdaky ýaly serenjamçysy ýok. Düşler – biserhet! Düşde nämeler bolmaýar?

A ol bolsa şo mahallar gün-günden gözilginç bolup barýan düwünçegi goýnunda göterip ýören ekeni. Ilkinji perzendini dünýä getirmek üçin buýsanç hem utanç gatysykly duýgulara başyny berip ýören ekeni. Elbetde, bu bolaýmaly zatlar. Tagan atly ýapy ýaly pyýada ýanyndan örüp ýörse, täze gelniň ýakyn wagtda eline bäbek aljakdygy düşnükli. Galanam maňlaý işidir. Men onuň topugyna gan degirmän, köňlüni gama basdyryp, gujagy boş gezmegini asla islämokdym. Oňa hakymam ýok. O zatlar meniň islegime bagly hem dälidi.

Nähili bolanda-da, şondan soň gözümüň öňünde barha ýognap, gabaryp barýan gelne bolan yşgym bilniksiz sowap ugrady. Onuň keseki biriniň halalydygyny, bir ojagyň oduna tutaşdyrlyk

bolmak üçin gelendigini, il deňinde köpelip, köl bolmalydygyny boýnuma aldym-da, sessiz gyra çekildim. Başymda tupan turuzyp, ýüregimiň bir ýerinde süýjümtik yza goýan o-ojagaz duýgulary bolsa geldi-geçer hasapladym, baş bermez arzuwlarymy häki bir haýu-höwes saýdym, olary ýetginjekligiň ýelginine ýerden aýagyny üzen boş bolsadylar diýip güman etdim. Şeýdip, öňküje asuda oglanlygyma dolandym.

Soň ýyllar geçdi. Mekdebi gutaryp, şähere gitdim. Uly okuwlaryň birine girdim. Arasynda gulluga gidip geldim. Okuwy tamamladym, hünär aldym. Şäherde galyp, işe ýerleşdim. Öýlendim. Aýratyn öý-ojak boldum. Perzende ýüzüm düşdi. Durmuş meni bagt hakdaky aýdymy bilen hüwdüläp ugrady.

Ine, onsoň ýylдыzy duşup, sähetli günü bellendi-de, özümden kiçi inimi öýermeli bolduk. Maşgalamyz bolup, oba toýa gitdik. Toý ýaly gowy zat ýok. Gelnalyjy gelende şatlyk-şowhundan demim tutulyp, huşum göçdi, el çarpyp, tans oýnadym. Kimdir biriniň topar çagany yzyna düşürip, dünýäni unudyp, pul seçip ýörenini gördüm-de, menem pully kisäme el urdum. Işikdäki sekiniň üstüne çykyp, hümer berýän toýçularyň üstünden pul seçip ugradym. Ine, şu ýerde-de:

– Aýuw, ýüwürji-i! Gyý-ýuww! Bärigem seç-ä! – diýen ses eşidildi. Seredip görsem, ters tarapymda goltugy çagalý, etliganly, lopbuş aýal elini serip, aldygyna gygyrýar. Ýüz-gözler çyrşajyk, iki sany basdaş, tokarja gyzjagaz bolsa onuň eteginden aslyşyp maňa seredip dur. Men on ýyl mundan ozal oglan dünýämi odukdyran Taganyň gelnini şobada tanadym. Gözünden tanadym. Onuň diňe gözi üýtgemän galypdyr. Onuň ozalky kaddy-kamatyndan, tezliginden, sarçlygyndan nyşan galmandyr. Terligini, näzikligini ýitiripdir. Ýüzi gaýzygypdyr. Maňlaýyna, ýañagyna ýygirt düşüpdür. Ak alkymy goşa bolupdyr, solupdyr, sallanypdyr. Bilekleri has-da ýognap, gerdenleri ýazylypdyr, ýarsypdyr. Döşüniň aýtymy giňäpdür. Galbaň göwüsleri aşak düşüpdür. Birmahalky göze gelüwli, çepiksi bedeni suwly tuluma dönüpdür...

– Biz tarapa-da seç-ä, ýüwürji-i!

Şu ýerde men özümü nä pelek uranyna düşünmän, düşünjegem bolman, nirede duranymy, näme edýänimi, näme üçin şeýdýänimi

büs-bütünleý unudyp, bir zatlary samyrdap, alňasap, bar pulumy
onuň üstünden paýyrdadyp seçmäge başladym.

Oktýabr, 2014-nji ýyl. Mary.

Kakamyrat ATAYEW Hekaýalar